

Оксана ЧЕПЕЛИК

«ІКОНА МОДЕРНІЗМУ» — 80-ТА РІЧНИЦЯ
СПОРУДЖЕННЯ БАУХАУЗУ В ДЕССАУ
До питання реставрації та збереження
культурної спадщини

В грудні 2006 р. Фонд Баухауз широко відзначав 80-ту річницю спорудження Баухаузу в Дессау. Із зведенням споруди Баухаузу Вальтер Гропіус (1883–1969), засновник і його перший директор, заклав наріжний камінь для створення ансамблю модерністської архітектури в Дессау, який було включено до Переліку світової спадщини пам'яток культури ЮНЕСКО. Баухауз займає особливе місце в історії культури, архітектурі, дизайні, мистецтві та нових технологіях 20-го сторіччя. Одна з перших шкіл архітектури, яка зібрала разом цілу когорту найвидатніших архітекторів та художників модернізму і була не тільки інноваційним учбовим та виробничим центром, але й знаходилася у фокусі міжнародних дебатів. За часів, коли індустріальне суспільство перебувало в лещатах кризи, лише Баухауз переймався питанням, як процес модернізації міг би бути освоєний за допомогою дизайну. Заснований у Веймарі 1919 р. Баухауз зібрав викладачів і студентів, які прагнули знищити прірву між мистецтвом та виробництвом, повертаючись до ремесла як бази всієї художньої діяльності і розробляючи зразки дизайну об'єктів та просторові рішення, які повинні були сформувати основу більш гуманного майбутнього суспільства. «Будівля — кінцева мета всього образотворчого мистецтва», маніфест, проголошений 1919 р. Баухаузом. Архітектурне навчання в Баухаузі у Веймарі спочатку було прерогативою приватної архітектурної практики Вальтера Гропіуса, і на короткий час курси велися його партнером Адольфом Мейером та в асоціації з *Vaugewerkschule* (Будівельна виробнича школа). Майстерні Баухаузу були залучені у сферу цих зусиль офісом Гропіуса. Ще 1923 р., за часів керівництва Гропіуса, в результаті інтенсивних внутрішніх дебатів Баухауз звернув свою увагу на промисловість. Виставка, яка відкрилася 1923 р., відобразила головний принцип, що розглядав мистецтво і технології як нову єдність, і охопила повний спектр роботи Баухаузу. В результаті цієї співпраці були реалізовані дім «Ам Хорн» та інші будівлі 1923 р. Плани для розбудови ділянки Ба-

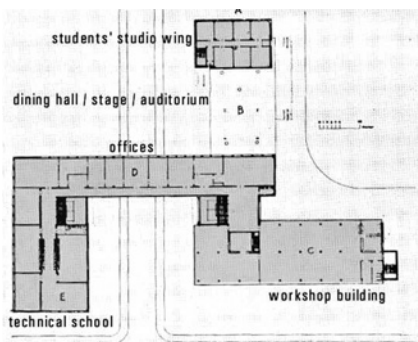
Вид Баухаузу з тишиного льоту

уаузу залишилися нездійсненими. Деякі нові методи, засновані на певних типах і стандартизації, використовувалися не тільки, щоб продукувати нову архітектуру, але й для запровадження нового стилю життя завдяки цій архітектурі. У будинку «Ам Хорн» Георг Мухе запропонував новий погляд на житлову будівлю майбутнього. А 1924 р.

в результаті підбурювань консервативних сил фінансування Баухаузу було надзвичайно вкорочене, так що довелося шукати новий притулок. Тому Баухауз перемістився до Дессау, що за тих часів переживав підйом промисловості, і таким чином зміцнив своє економічне становище, ставши муніципальною Школою архітектури. Промислового місту, що розвивається, катастрофічно не вистачало доступного житла, і Гропіус не тільки одержав ділянку під споруду нової будівлі Баухаузу, але і серйозного замовника для свого архітектурного бюро в особі міської адміністрації. У вересні 1925 р. у Дессау починається будівництво Баухаузу. Хоча у Баухаузі не було відділення архітектури, саме будівлі, запроектовані в офісі Гропіуса і зведені, починаючи з 1925 р., серед яких і сама споруда Баухаузу та Будинки Майстрів, стали гордістю місця, образи яких із самого початку роками домінували в Дессау. 21 березня 1926 р. відбулася церемонія завершення покрівлі будинку. 4-го грудня 1926 р. відбулося святкове урочисте відкриття споруди Баухаузу, яка сприймалася як «маніфест ідей Баухаузу», і була оцінена як революція в архітектурній історії ХХ ст. і згодом описана як «ікона Модернізму». Першим і найзначнішим етапом співпраці з містом Дессау стала споруда цілого району типових житлових будинків на півдні міста. Гропіус писав: «Хаотична різноманітність квартир є доказом недосконалості наших ідей в створенні правильного житла для сучасної людини. Фундаментальні зміни всієї будівельної індустрії є необхідною умовою рішення проблеми. Зміни повинні торкнутися економіки, організації і технології будівництва та проектування. Ці сфери взаємозв'язані, і лише одночасні зміни в них призведуть до успіху» [1]. Ці тези і були повною мірою реалізовані ним при проектуванні і будівництві району Тортен (1926–1928 рр.) у Дессау. Майже

всі викладачі школи переїхали до Дессау. Як викладачів Гропіус запрошував людей обдарованих, творчо сміливих, одержимих пошуком нових шляхів розвитку художньої школи. Один з них — архітектор Бруно Таут. «Відтепер не буде меж між ремеслом, скульптурою і живописом, — писав він. — Все буде єдиним — Архітектурою». У цьому полягала суть його ідеї «тотального витвору мистецтва» (deutsch. Gesamtkunstwerk). І всі дисципліни, що викладаються, повинні були сприяти створенню такого твору.

Заняття йшли одночасно у виробничій і творчій майстернях. «Ідея поєднання двох різних груп викладачів була необхідністю, оскільки ні художників, що володіють достатнім технічним знанням, ні майстрів, що володіють достатньою уявою для вирішення художніх проблем, які могли б самостійно вести майстерні, знайти було не можливо... Згодом «Баухаузу» вдалося на місце керівників майстерень поставити колишніх студентів, які на той час оволоділи таким технічним і художнім досвідом, що розділення на викладачів форми і викладачів технології стало зайвим», — писав Гропіус у книзі «Коло тотальної архітектури» (1955 р.). Відомі твори мистецтва і архітектури та впливові проекти були реалізовані у Дессау з 1926 по 1932 рік. 1927-го Гропіус запропонував швейцарському архітектору Гансу Меєру (1889–1954) посаду відповідального за архітектурне навчання. Того року Ганс Меєр започаткував учбовий план, який включав всі необхідні дисципліни, такі як планування, проектування, креслення, конструкції, містобудування. Для Вальтера Гропіуса та Ганса Меєра архітектура переважно означала «проектування життєвих процесів». Вальтер Гропіус, під тиском постійної боротьби за виживання Баухаузу 1-го квітня 1928 р. пішов у відставку з поста директора. Його змінив Ганс Мейер, метою якого було формування гармонійного суспільства. Індустріальне масове виробництво повинне було зробити вироби доступними для людей. Йдучи далі за Гропіуса у «вивченні суті», яка фокусувалася аж занадто на об'єкті смаку, Меєр перетворив свою викладацьку програму на таку, де конкретні суспільні умови та фактори, що визначають архітектуру та її використання, є точкою відліку для всього проектування та дизайну. Звички майбутніх жителів садиби чи будинку науково вивчалися в деталях. Студенти різних рр. працювали разом у «вертикальних бригадах» на проєкті та спорудженні будівель, таких як, наприклад, будинки галерейного типу в Дессау і школа проф-

План 3 поверху Баухаузу

Вигляд Баухаузу з вулиці

спілок в Бернау біля Берліна. Карл Фігер, інженер Фрідріх Кун, Ганс Вітвер, Людвіг Гільберзімер, Антон Бреннер, Алкар Рудельт та Март Штам викладали на архітектурному відділенні. Не дивлячись на успіхи Баухаузу, марксистські погляди Ганса Меєра стали проблемою для муніципальної ради в часи політичної не-

стабільності Німеччини 1929 р., тому наступного року він був усунений з посади. Під орудою Людвіга Міс ван дер Роє (1886–1969) Баухауз розвинувся з 1930 р. в технічну архітектурну школу з допоміжним відділеннями мистецтва та ремесел. З 1930 до 1933 р. Людвіг Міс ван дер Роє продовжив те, що було започатковано його попередниками. Наявність таких викладачів, як Людвіг Гільберзімер, допомагало гарантувати певну безперервність навіть після зміни директорів. В той же час, Людвіг Міс ван дер Роє прискорив учбовий план, аби запровадити щось на зразок системи курсів, у яких не залишилося місця для утопічних експериментів. Більшість нових студентів в Баухаузі вже пройшли курс навчання, і Баухауз став «аспірантурою» (Фольсдорф, Баухауз архів, Берлін). У процесі навчання Людвіг Міс ван дер Роє фокусується на проектуванні конкретних будівель, що не має нічого спільного з «вивченням суті» Гропіуса, або з колективним задоволення «народних потреб», але які повинні бути «просторовим втіленням інтелектуальних рішень» (Людвіг Міс ван дер Роє) згідно з естетикою існуючої архітектурної моди. Після того, як нацисти стали найбільш впливовою партією в Дессау на виборах, демократичні принципи Баухаузу протирічили новим устремлінням, і він переживав найтяжчі часи. Хоча 21 січня 1932 р. пропозиція націонал-соціалістичної партії щодо зруйнування будівлі і була відхилена, у вересні Баухауз був змушений переїхати, а 1 жовтня 1932 р. Баухауз в Дессау офіційно був закритий. Він перемістився до Берліна, та тільки на дуже короткий час, де Л. Міс ван дер Роє продовжив справу Баухаузу як приватної установи. 1933 р. під тиском нацистів Баухауз був розпущений.

1933–1945 рр. будівля Баухаузу в Дессау використовується послідовно як державна жіноча школа, школа для навчання місцевого керівництва націонал-соціалізму, фабрика Юнкерса, Будівельний комітет Альберта Шпеєра та як ін-

ші установи. Архітектурні плани розвитку території між залізничною станцією та будівлею Баухаузу, розроблені Карлом Фігером, знехтувані, 1936–1937 рр. навколо Баухаузу будується житло. 7 березня 1945 р. частина споруди згоріла після потужного повітряного нальоту на Дессау. 1946 р. намагання оживити Баухауз в Дессау у якості Вищої архітектурної школи терплять поразку через політичну опозицію 1947 р. У 1946–1948 рр. фасад крила майстерні латається тимчасово спорудженою цегляною стіною з дерев'яною рамою з вікнами від барака, яка

Зовнішній фасад Баухаузу

Внутрішній фасад Баухаузу

через декаду, 1960–1961 рр., була розібрана. 1963 р. розробляються плани реконструкції будівлі Баухаузу, а 1964 р. Баухауз включений до Списку Пам'яток Району Галле. 1965 р. оновлюється фасад крила майстерні та вікна на сходах; реконструюються окремі кімнати. 1974 р. будівля Баухаузу додана до Реєстру Видатних Пам'яток НДР, і 1976 р. реставрація відбувається згідно з суворим дотриманням норм щодо заходів збереження історичних будівель та пам'яток. Далі низка офіційних святкувань наступних роковин відкриття Баухаузу в Дессау дуже нагадує радянську дійсність, але, на щастя, з цілком протилежним результатом. 4-го грудня 1976 р. офіційне урочисте повторне відкриття Баухаузу у 50-у річницю відкриття Баухаузу в Дессау. З 1977 р. кілька кімнат відведені для Академічного Культурного Центру, згодом засновується Колекція історії Баухаузу. Проводяться виставки та культурні події у приміщенні театру Баухаузу. 1-го квітня 1984 р. у Баухаузі розпочинає свою діяльність Освітній центр. 4-го грудня 1986 р. — повторне відкриття в Баухаузі Центру Дизайну, офіційне державне святкування 60-х роковин відкриття Баухаузу в Дессау. 1989 р. про-

Головний вхід Баухаузу

тягом Другого Семінару Вальтера Гропіуса розробляється ключова ідея «Ареалу Індустріального парку» важлива для розвитку Землі Верхньої Саксонії. 1994 р. Баухауз Дессау перетворений на Громадський Фонд з трьома відділеннями: Майстернею, Колекцією та Академією. Завданням Фонду є збереження, передача та вивчення спадку істо-

ричного Баухаузу, а також сприяння вирішенню проблем, пов'язаних з розвитком сьогодишнього навколишнього середовища. Сприяючи відродженню ідей Баухаузу, теоретик архітектури, доктор Вальтер Прігге, який працює у Фонді, порівнюючи модерністський спадок, висловився так щодо постмодерністської забудови: «сучасне оточення часто переобтяжене стилізаціями і інсценуваннями, що активно протиставляють себе живому людському досвіду» [2]. 5-го грудня 1996 р. Баухауз, будинки Майстрів, а також споруди Баухаузу у Веймарі за проектом Ван де Вельде було включено до Списку пам'яток світової спадщини культури та природи ЮНЕСКО. З певного часу, заходи щодо збереження історичних пам'яток проводяться у будівлях періоду класичного модернізму. Беззаперечним є те, що в сенсі важливості для історії мистецтва, цей архітектурний стиль, що все ще створює сучасне враження навіть сьогодні, є частиною щоденного життя для багатьох людей і пов'язаний з цінностями сьогодення. Тому будівлі цього періоду рідко розцінюються як об'єкти історичного та художнього значення, гідні дослідження і захисту. Той факт, що вони були побудовані відносно нещодавно — одна з причин, чому значення індивідуальних будівель видається неочевидним. Структурні зміни та фрагментарні заміни також допомагають знівелювати оригінальну якість будівель. Це ставить під особливу загрозу ті досягнення, які свого часу виявилися дуже інноваційною архітектурою, асоційованою з соціальними, просторовими і технологічними змінами. Включення будівель модернізму до Переліку світової спадщини сприяло загальному суспільному усвідомленню їх значення. Те, чому вони завдячують своєю незбагненою прозорістю, тендітністю і простотою — дуже часто є результатом експериментального використання матеріалів і методів

будівництва, тому ці споруди вимагають особливої уваги при огляді збережених частин, надзвичайно ретельного детального розпланування і перебірливого виконання будівельних заходів. Реконструкція та збереження Баухаузу безперечно знаходиться у зоні дослідження археології модернізму. Початок був покладений того ж року у доступній програмі реабілітації, що планувалася до завершення 2006 р. Програма розпочалася з дослідницької роботи, експертних доповідей та аналізу існуючого стану і розробкою цілей реабілітації. Результати цього аналізу і експертиз були оцінені і впроваджені у короткій, простій і стилій манері в повному реабілітаційному плані.

Як тільки реабілітаційні завдання були викладені й узгоджені з усіма відповідальними особами, цей план став слугувати направляючою для всіх рішень, що мали бути прийняті протягом процесу відновлення. Є два аспекти цього загального плану, на які я маю звернути увагу тут: встановлення пріоритетів планування і виконання будівельних заходів; та турбота щодо збереження оригінальної тканини споруди. Обидва аспекти можуть бути знайдені у Венеційській Хартії, прийнятій на II Міжнародному конгресі архітекторів і технічних фахівців з історичних пам'яток у Венеції 1964 р., яка забезпечує початковий пункт для реабілітації історичних будівель в країнах по всьому світу.

Баухауз. Деталь головного входу

Баухауз вночі

Баухауз. Фрагмент корпусу гуртожитку

льних конструкцій, датованих 1926 р., була збережена, зроблено акцент на реставрації і реконструкції. Тут ремонти і заміни здійснювалися, де можливо копіями, які виготовлялися, щоб зберегти і показати естетичну й історичну цінність пам'ятки [4]. В інших частинах — фокус на консервації і ремонті.

Ці частини — у великій мірі є результатом загального ремонту і реконструкції будівлі 1976 р., протягом якого великі пошкодження, заподіяне будівлі під час війни, були ліквідовані, й її зовнішній вигляд значною мірою відновлений. Будівля також має частини, в яких акцент на підтримці існуючого стану і доповненнях, які призначаються, аби забезпечити найбільш можливу гармонію з існуючою тканиною споруди.

Найбільша увага звернена на ті частини будівлі, де є багато оригінального матеріалу, що його відновлено і поповнено. Рання специфікація частин будівель, які повинні були бути відновлені, розглядалася з ретельною увагою до дрібних деталей, задля ефективного використання доступних фондів, що робить можливим ведення поетапних будівельних робіт, в залежності від наявних економічних ресурсів.

Вищий пріоритет у всіх частинах будівлі Баухаузу надавався збереженню оригінального матеріалу, оскільки він є свідцтвом будівельної техніки і використовуваних методів зведення, який — не дивлячись на архітектурну і естетичну важливість будівлі — сам по собі має бути захищеним і збереженим. На жаль, відсутність знання певних властивостей історичних будівельних матеріалів, їх структури та відомостей про будівельні кліматичні умови неодноразово призводили до втрати оригінального матеріалу протягом ремонтних робіт і тому до зникнення характерного зовнішнього вигляду. Врешті-решт, це може

Мета реабілітації Будівлі Баухаузу не — повна реставрація будівлі до її початкового стану, а, швидше, збереження як витвору мистецтва, і як історичного свідцтва [3]. Загальний план визначає пріоритет, наданий відповідним будівельним заходам.

У деяких частинах будівлі Баухаузу, де велика кількість оригіна-

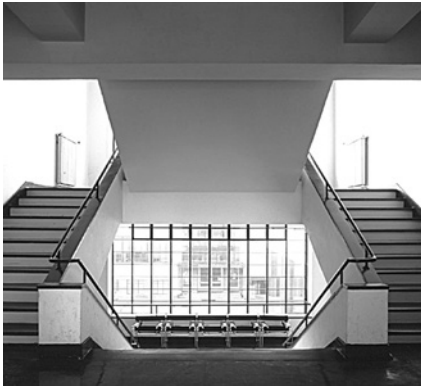
Баухауз. Фрагменти корпусу гуртожитку

призвести до втрати значення самої пам'ятки. Точне знання будівельного матеріалу, його складу, яким чином він старіє, і як статика та фізичні параметри споруди взаємодіють з різними будівельними матеріалами, є вирішальними факторами у подальших планах підтримки старих будівель.

Тому у дослідницьких проектах Фонду Баухауз Дессау спочатку розробляється документація по реєстрації фрагментів, що потребують будівельних робіт, конструктивних елементів і матеріалів задля забезпечення необхідної експертної підтримки будівельних робіт. Це потрібно не тільки, аби проводити поглиблені наукові дослідження оригінального матеріалу, але і щоб простежити зміни, які відбулися у зовнішньому і внутрішньому вигляді споруд.

Баухауз Дессау почав створювати будівельний дослідницький архів, у якому матеріали і частини будівель зареєстровані разом з архітектурними документами і паперами, що мають відношення до Баухаузу і модерністських споруд. Це забезпечить базу для подальшого дослідження, а також для боротьби з певними структурними проблемами. Завдання подвійне: отримати детальне знання, необхідне для реабілітації будівель періоду класичного модернізму та закласти підґрунтя для класифікації й оцінки цих будівель в архітектурній історії ХХ ст.

Фонд Баухаузу, таким чином, має великі можливості та захоплюючі перспективи у сфері дослідження та збереження усіх споруд, пов'язаних з його славним іменем, адже щороку він зустрічає численних відвідувачів зі всього світу. 1999 р. заснована Програма Колеги Баухаузу, ідеєю якої було запрошення з різних країн архітекторів і художників з іменем, соціологів та філософів, що закінчили аспірантуру на батьківщині для реалізації проектів. Таким чином, програма віддає данину традиції 20-х, коли в Баухаузі зустрілися художники й

Баухауз. Сходи. Інтер'єр їдальні

архітектори з різних країн і створили явище світового масштабу — в першій половині ХХ століття в Баухаузі працювали росіянин Василь Кандинський, швейцарці Пауль Клее та Йоханнес Іттен, угорець Ласло Моголі-Надь, німці Вальтер Гропіус та Оскар Шлеммер, американець Людвіг Міс Ван дер Роє та інші.

В програмі Колеги Баухаузу я мала честь працювати у 2000–2002 рр. У ході роботи дослідники неодноразово відкривали все нові, неочікувані аспекти будівлі Баухаузу в Дессау, наприклад такі, як особливості фарбування споруди. Найбільший пріоритет надається підтримуванню і збереженню оригінальної конструкції будівлі. Робота почалася із зовнішніх служб, проект яких розроблений в результаті конкурсу. Свідомо стриманий та чутливий до змін проєкт посилається на історію місця і в той же час організовує навколишню територію так, аби вона могла використовуватися у безліч різних способів. Концепція оновлення потребувала особливого підходу, на додаток до вимог щодо поточного використання, враховувалося значення будівлі як мистецького твору та як історичного документу. Тому пріоритет був наданий збереженню і культивуванню оригінальної субстанції будівлі; та було однаково важливо задокументувати і показати сліди її історії, шляхи виживання. Після затвердження плану реконструкції, і під пильним наглядом експертів, оригінальні фрагменти будівлі були відреставровані, зміцнені або відновлені. Однак, у деяких місцях первісний стан не було відновлено, а зміни, які забезпечують поточне використання будівлі, спираючись на формальну мову модернізму, дуже делікатно були впроваджені в контекст споруди. Після закінчення роботи над каркасом будівлі, конструктивною частиною та технічним обладнанням, робота була перенесена на інтер'єр, і до кінця 2006 р. реконструкцію будівлі було завершено, десятирічне оновлення Баухаузу закінчилося.

*Баухауз. Об'єднаний простір їдальні та поліфункціональної зали,
фойє перед входом до театру*

Практика «Археології Модернізму» [5] — оновлення і дослідження сподури спричинило детальне і частково нове дивовижне наповнення будівлі і подарувала знахідки, що мають також важливе значення для підходу до модерністських будівель взагалі.

Одним з найвизначніших відкриттів цього дослідження, поза сумнівом, був той факт, що колір проекту будівлі суперечив традиційному чорно-білому образу, що пережив десятиліття. Ця кольорова композиція, що розроблялася у 1926 р. у малярній майстерні (керівник Гінерк Шепер), і яка є важливою складовою частиною цілої концепції будівлі, була в значній мірі відтворена протягом оновлення. Кольорова гама складає архітектурну мову і в той же час підсилює її, створюючи нові простори, визначені кольором. Це не тільки допомога в орієнтації в межах будівлі, але й вирашаний ефект через багатообразний дизайн поверхонь, що є надзвичайно доречною особливістю в будівлях класичного модернізму. З їх спрощеною формальною мовою, їх прозорістю і тендітністю, ці будівлі завдячують своїм визнанням головно використанню декількох матеріалів, взаємодії світла і тіні та грі гладеньких і необроблених поверхонь.

Тому на початку грудня 2006 р. у 80-у річницю святкувань урочистого відкриття будівля Баухаузу з'явилася у незнайомому барвистому блиску.

Після завершення робіт з об'ємами будівлі, конструктивною структурою та технічним обладнанням, розпочалися інтер'єрні роботи, які будуть завершені до кінця 2007 р., далі надходить черга дизайну зовнішнього благоустрою. Із яскраво вираженою структурою будівлі Баухаузу та зведенням з'єднувального переходу (мосту) над сьогоднішньою вулицею Баухаузштрассе, Гропіус створив дуже близький та автономний архітектектонічний зв'язок між зов-

Баухауз. Театр — поліфункціональна зала; деталь конструкції освітлення

нішнім і внутрішнім простором. Оскільки територія, що оточує будівлю, складає важливий компонент архітектурної концепції, вона теж внесена до Переліку світової спадщини ЮНЕСКО. Проект організації зовнішньої території є результатом конкурсу, оголошеного містом Дессау 2004 р., метою якого є перепланування зони між залізничним вокзалом, університетським містечком Університету Прикладних Наук Саксонії та площею Баухаузу. Метою проектування зовнішнього благоустрою, яке почалося 2006 р., поза функціональним удосконаленням необхідних процесів, таких як під'їзд (стоянка) та доставка вантажу — ще й широка перспектива, аби розкрити художню та історичну цінність Баухаузу. Замовлений проект відкритої території включає кілька елементів: історичний профіль з тротуаром, бордюром та проїжджою частиною, що свого часу об'єднала різні види бруківки, має бути замінена смугою асфальту; це визначить напрям вулиці від площі Баухаузу до залізничного вокзалу; дерева та навколишні газони зовнішнього благоустрою Баухаузу. Роботи будуть завершені 2007 р.

З приводу річниці спорудження Баухаузу в Дессау відбулася дводенна конференція «Модерністський Інтернаціоналізм — Глобальна Світова Культура». Вона зосередилася на спеціальній ролі інтернаціоналізму в історії і сприйнятті Баухаузу. Міжнародно визнані історики мистецтва, культурологи, архітектори і філософи були запрошені обговорити значення Баухаузу як об'єкта референцій сучасного глобального космополітизму.

А також 2 грудня 2006 р. відкрилася виставка «Ікона Модернізму» та був проведений мистецький фестиваль. Виставка досліджувала тему на трьох рівнях: реставрація будівлі Баухаузу, внесок споруди у дисципліну та його внутрішня архітектура як прототип сучасної просторової організації. Вистав-

Баухауз. З'єднувальний перехід (міст); інтер'єр майстерні

ка демонструє різні аспекти і методи роботи з оновлення споруди: історія використання будівлі Баухаузу, робочі методи експертів в дослідженні і реставрації поверхонь будинку та історичний підхід проливають світло на різні аспекти процесу відновлення і сприяють глибокому наповненню будівлі. Поки тривала виставка, будівля безпосередньо стала експонатом: тимчасові художні інтервенції були реалізовані в архітектурних ключових елементах просторової організації споруди — таких, як сходи, аудиторія та їдальня — і слугували заохоченню усвідомлення архітектурної історії будівлі. Будівля Баухаузу є прикладом структурних принципів сучасної просторової організації, це є архітектурна форма, що охопила організацію процесів щоденного життя. Щоб відзначити кінець оновлення та 80-у річницю спорудження, 2006 р. у видавництві «Jovis» у Берліні Фонд здійснив серію книжкових видань: «Археологія Модернізму — відновлення Баухаузу Дессау», «Ікона Модернізму — Будівля Баухаузу в Дессау» (книга, що супроводжує виставку) та навесні 2007 р. випустив книжку «Баухауз Дессау — архітектура, дизайн, ідея».

Споруда Баухаузу — «медіа-зірка». Образ будівлі був залучений до всесвітнього архітектурного дискурсу в журналах і фотографіях, з'являючись на листівках, в ілюстраціях до книг і навіть у рекламі. Такі медіа-репрезентації нагадують нам про Баухауз як всесвітньовідому архітектурну школу, де викладалися принципи модернізму в архітектурі.

1. Гропиус В. Границы архитектуры / Пер. с нем. — М., 1971. — С. 82.
2. Prigge W. Icon of Modernism: The Bauhaus Building Dessau / Bauhaus Dessau Foundation (ed.). — Berlin, 2006. — P. 54.
3. Венеційська хартія: Міжнародна хартія по консервації і реставрації пам'яток і визначних місць.

Баухауз. Конструкція вікна; деталь конструкції вікна

— Венеція, 1964. — *Мета. Стаття 3.* «Консервація і реставрація пам'яток мають на меті збереження пам'яток як витворів мистецтва і як свідків історії».

4. Венеційська хартія: Міжнародна хартія по консервації і реставрації пам'яток і визначних місць. — Венеція, 1964. — *Реставрація. Стаття 9.* «Реставрація повинна бути винятковою мірою. Її мета — збереження і виявлення естетичних та історичних цінностей пам'ятки. Вона ґрунтується на пошані достовірності матеріалу і достовірності документів. Реставрація припиняється там, де починається гіпотеза; що ж до даного відновлення, то будь-яка робота по доповненню, визнана необхідною з естетичних або технічних причин, повинна залежати від архітектурної композиції і нести на собі друк нашого часу. Археологічні й історичні дослідження пам'ятки повинні завжди передувати реставраційним роботам і супроводжувати їх».

5. *Markgraf M.* Archaeology of Modernism: Renovation Bauhaus Dessau / Bauhaus Dessau Foundation (ed.). — Berlin, 2006. — P. 112.

Анотація. Допис подає оцінку ролі Баухаузу і розглядає питання реставрації та збереження культурної спадщини модернізму. *Мета.* Метою допису є дослідження та аналіз підходів, що використовуються в реставрації задля збереження культурної спадщини модернізму. *Резюме.* Інформація, подана в дописі з приводу 80-ї річниці спорудження Баухаузу в Дессау, спрямована на обґрунтування та використання реставраційних підходів задля збереження культурної спадщини модернізму. *Ключові слова.* Баухауз, Світова культурна спадщина ЮНЕСКО, маніфест ідей Баухаузу, ікона модернізму, *Gesamtkunstwerk*, археологія модернізму.

Анотація. Стаття подає оцінку ролі Баухаузу і розглядає питання реставрації та збереження культурного насліддя модернізму. *Цель.* Целью статті является исследование и анализ подходов, используемых в реставрации ради сохранения культурного наследия модернизма. *Резюме.* Информация, поданная в статье по поводу 80-й годовщины сооружения Баухаузу в Дессау, направлена на обоснование и использование реставрационных подходов для сохранения культурного наследия модернизма.

турного насліддя модернізму. *Ключевые слова.* Баухауз, мировое культурное наследие ЮНЕСКО, манифест идей Баухаузу, икона модернізму, Gesamtkunstwerk, археология модернізму.

Annotation. This article gives an estimation of the role of Baubaus and examines the question of restoration and preservation of cultural legacy of modernism. *Aim.* The purpose of this article is a research and an analysis of the approaches which are used in restoration for preservation of cultural legacy of modernism.

Resume. The information given in an article on an occasion of the 80th anniversary of the Baubaus Building in Dessau is aimed to analyze and to use the restoration approaches for preservation of cultural legacy of modernism. *Key words.* Baubaus, UNESCO World Cultural Heritage, Manifest of Baubaus ideas, Icon of Modernism, Gesamtkunstwerk, Archaeology of Modernism.

Баухауз. Крісло, автор Марсель Брейер